

Pla docent

Assignatura:

Estratificació Social

22495

Curs acadèmic: **2012-2013**

Trimestre: **Tercer trimestre**

Curs: **Primer any**

Crèdits ECTS: **6** Hores dedicació estudiant: **150**

Llengua o llengües de docència: **teoria i pràctiques català**

Professora: Ma. José González

(mjose.gonzalez@upf.edu)

TUTORIES:

Dia: dimarts, de 16.30 a 17.30 hs.

Despatx: 20-1E24 (Jaume I)

Telèfon: (34) 93 542 2730

1. Descripció general de l'assignatura

La intenció de l'assignatura és introduir als estudiants al coneixement dels sistemes d'estratificació social a Catalunya i Espanya i promoure la reflexió pel que fa als mecanismes que mantenen o afebleixen els sistemes de jerarquització o diferenciació social.

Al llarg del curs, els estudiants haurien d'anar formant-se una idea respecte a les següents qüestions claus de l'estratificació social:

- ✗ Quin és l'origen de l'estratificació i quins són els factors més importants per entendre les oportunitats de vida dels individus?
- ✗ Fins a quin punt canvien les oportunitats vitals dels individus quan es tenen en compte l'origen migratori o el gènere?
- ✗ Com es mesuren les desigualtats socials i quin són els nivells mínim de desigualtat que estem disposats a acceptar?
- ✗ Fins a quin punt s'han democratitzat les oportunitats de vida a les nostres societats en els darrers anys?
- ✗ Fins a quin punt diferents polítiques socials o institucions poden modificar l'estructura de classes o facilitar la mobilitat social?

Les qüestions plantejades al programa no tenen una resposta única i irrefutable. Ans al contrari, les interpretacions poden ser molt diferents i difícilment s'arriba a respostes absolutes. Per aquesta raó s'espera que els estudiants entrin a classe amb la predisposició de participar activament en el qüestionament de les teories i les evidències empíriques presentades. Per tal d'estimular el debat i facilitar l'estudi, s'ha elaborat un llistat de les lectures obligatòries dins de cadascuna de les sessions teòriques.

2. Competències de l'assignatura

2.1 Específiques

- 1) (E.14) Capacitat per reconèixer les múltiples facetes de les desigualtats a les nostres societats, especialment les de classe, ètnia i gènere.
- 2) (E.32) Reconèixer i aplicar els principals conceptes i perspectives sociològiques.

- 3) (E.11) Capacitat per expressar la magnitud i característiques dels fenòmens, amb indicadors a partir de dades originals (enquestes i censos)

2.2 Generals

- 4) (G.3) Ús d'eines informàtiques bàsiques per a la realització de treballs de recerca d'informació, elaboració d'informes i presentació de resultats
- 5) (G.4) Capacitat per utilitzar els recursos bibliogràfics i les TIC que ofereix la universitat.
- 6) (G.6) Capacitat per aplicar els coneixements teòrics a situacions i problemes reals.
- 7) (G.8) Capacitat per citar correctament bibliografia i altres fonts d'informació

3. Continguts

3.1 Teòrics

PART I: Introducció a l'estudi de l'estratificació social

Tema 1. Què entenem per estratificació social?

Contingut: introducció als conceptes propis de l'estratificació social: diferenciació social; desigualtat social; adscripció; assoliment; classe social; estructura ocupacional, d'autoritat i de la propietat; estatus; mobilitat.

PART II: Quins són els principals mecanismes de reproducció de les desigualtats?

Tema 2. Classes socials: anàlisi empíric de l'estructura de classes

Contingut: definir el concepte de classe social des de diferents paradigmes ideològics i metodològics.

Tema 3. Pobresa i exclusió social: la 'promesa de la mobilitat social'

Contingut: explicar les teories de la reproducció social de les desigualtats i l'existència de determinats règims de mobilitat social.

Tema 5. Exclusió social, criminalitat i comportaments 'atípics'

Contingut: a mida que les societats₃ tendeixen a imposar més regulacions

formals i informals s'obren les portes a noves formes de comportaments 'atípics' o conductes desviades de la normalitat. L'objectiu d'aquest tema és reflexionar sobre la definició de comportament atípic o la transgressió de normes i les normes socials majoritàriament acceptades.

Tema 4. Desigualtats de gènere

Contingut: reflexionar sobre la importància de la categoria de gènere per entendre el seu impacte en l'esfera educativa, laboral i familiar. Analitzar l'origen de la violència de gènere i la seva possible relació amb altres factors com ara l'exclusió social o la classe.

Tema 5: Desigualtats per origen migratori

Contingut: explorar els mecanismes d'estratificació per 'origen migratori' per tal d'entendre les desigualtats socials que genera.

Tema 6. Desigualtats per generacions i edats

Contingut: reflexionar sobre la importància de l'edat, del moment històric en el que es viu i de la generació de pertinença per entendre les diferències en les oportunitats d'accés als recursos. Es parlarà de la situació específica de la joventut i el seu accés als recursos disponibles en la societat.

PART III: Com podem alterar els mecanismes d'estratificació social?

Tema 8. Tres casos pràctics a debat: EUA, Japó i Alemanya.

Contingut: analitzar i confrontar idees respecte diferents models de societats del benestar de països industrialitzats per tal d'avaluar els sistemes de protecció davant els riscos socials i el seu compromís amb la igualtat d'oportunitats.

Tema 9. El capital humà com a mecanisme de mobilitat social

Contingut: explorar la importància de l'educació com a mecanisme de mobilitat ascendent en l'estructura de classes socials.

Tema 10. Estratificació social a un món globalitzat: els pobres de la terra

Contingut: reflexionar sobre les desigualtats socials a escala internacional i, en concret, sobre l'agreujament de les diferències entre països rics i pobres. Es parlarà de casos concrets de països que han aplicat bones polítiques de desenvolupament, especialment a l'est i sud-est asiàtic, i casos on continuen existint alts nivells de dependència econòmica amb els països rics.

3.2 Pràctics

Les sessions pràctiques es duran a terme a l'aula d'informàtica. El programa de pràctiques consistirà en la realització i comentari de taules i gràfics utilitzant la fulla de càlcul *EXCEL* i el *power point*. A les sessions pràctiques es treballarà amb₄l'elaboració d'indicadors i la

interpretació de dades estadístiques en temes relacionats amb l'estratificació social. Les pràctiques s'hauran de lliurar en un termini d'una setmana (impreses amb el nom i la data), sempre i quan, s'hagin donat per acabades a l'aula d'informàtica. Descripció de les pràctiques:

Pràctica 1: Estructura de la població de dues províncies (Barcelona i una altra a triar) segons el lloc de naixement de la població

Pràctica 3: Nivell educatiu de la població per grups d'edat: Enquesta de Població Activa (2n. trimestre del 2006)

Pràctica 4: La relació de la població amb el mercat de treball: Enquesta de Població Activa (2n. trimestre del 2006)

Pràctica 5: Anàlisi de la violència de gènere a través de les estadístiques.

4. Taller de treball

■ (9a. classe): **Debat sobre diferents models d'estratificació:** treball en grup per discutir els punts forts i febles de diferents models d'estratificació social: USA, Alemanya i Japó. Es constituïran grups de treball dins dels quals hi haurà tres nuclis en representació i defensa aferrissada d'un dels models seleccionats. Les lectures per preparar el taller es troben al llibre de Kerbo (2003); vegeu lectures obligatòries. **DURACIÓ DEL TALLER:** una hora.

5. Metodologia

L'ensenyament es planteja a partir de la combinació de **classes magistrals** a l'aula amb tot el grup d'estudiants i **classes dirigides** en grups reduïts dins i fora de l'aula informàtica per guiar als estudiants durant la realització de treballs d'investigació aplicada (ús d'estadístiques oficials i comentari dels resultats). Per tal d'assolir amb èxit l'assignatura serà necessari que els estudiants facin **treball autònom** (fora de l'aula) durant tot el trimestre per cercar informació bibliogràfica addicional, redactar els exercicis pràctics i fer les lectures obligatòries que entraran a l'examen final. L'avaluació i comunicació alumne - professor es farà a través de moodle.

6. Avaluació i recuperació

La qualificació de l'**examen** de la convocatòria ordinària, al final del trimestre, constitueix el 50% de la nota final; el 50% restant s'aconseguirà a través de l'**avaluació continuada** als seminaris. Als seminaris s'ajudarà a l'estudiant a elaborar una recerca empírica sobre desigualtats socials i criminalitat i al final del trimestre s'haurà de lliurar un treball individual.

Podran concórrer al procés de **recuperació** tots els estudiants que havent lliurat el treball de recerca individual i havent-se presentat a l'examen final de l'assignatura, hagin obtingut la qualificació de suspens de l'assignatura corresponent en l'avaluació trimestral. El sistema de recuperació consistirà en un examen per a la globalitat de l'avaluació de l'assignatura.

7. Recursos didàctics

7.1. A internet

SocioSite:

<http://www2.fmq.uva.nl/sociosite/>

Trinity University Stratification:

<http://www.trinity.edu/mkearl/strat.html>

Multidisciplinary Program in Inequality & Social Policy of Harvard University:

<http://www.ksg.harvard.edu/inequality/>

Social Class & Stratification:

<http://www.hewett.norfolk.sch.uk/curric/soc/class/class.htm>

Social Class and Poverty:

<http://www.abacon.com/sociology/soclinks/sclass.html>

L'Arxiu Virtual dels Marxistes:

<http://www.marxists.org/>

PovertyNet:

<http://www.worldbank.org/poverty/spanish.htm>

THE RUSSELL SAGE FOUNDATION (The Social Dimensions of Inequality)

<http://www.russellsage.org/>

Selected Women & Gender Resources on the World Wide Web

<http://www.library.wisc.edu/libraries/WomensStudies/others.htm>

UNICEF: <http://www.unicef.org/spanish/>

Vegeu també les guies temàtiques de *Ciències Polítiques i Socials*: secció sociologia de la **biblioteca (UPF)**: <http://www.upf.edu/bib/guies/guies.htm>

7.2. Bibliografia

- Cachón, L. (1989) *¿Movilidad social o trayectorias de clase? Elementos para una crítica de la sociología de la movilidad social*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas-Siglo XXI.
- Carabaña, J. i de Franco, A. (comp.) 1993. *Teorías contemporáneas de las clases sociales*. Madrid: Pablo Iglesias.
- Crompton, R. (1994) *Clase y estratificación*. Madrid: Tecnos.
- Echeverría, J. (1999) *La movilidad social en España*. Ediciones Istmo.
- Esping-Andersen G. (2000) *Fundamentos sociales de las economías postindustriales*. Barcelona, Ariel
- Fundación Argentaria (1995) "Las desigualdades en España analizadas desde una perspectiva multidimensional", *II Simposio sobre Igualdad y Distribución de la Renta y la Riqueza en España*.
- Giddens, A. (1989) *La estructura de clases en las sociedades avanzadas*. Madrid, Alianza.
- Giner, S. (ed.) 1988. *La societat Catalana*. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya.
- González, J. J. i Requena, M. (2006) *Tres décadas de cambio social en España*. Madrid: Alianza Editorial.
- Hartmut, Kaelble (1994) *Desigualdad y movilidad social en los siglos XIX y XX*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social.
- Kerbo, H. R. (2003) *Estratificación social y desigualdad el conflicto de clases en perspectiva histórica y comparada*. Madrid: McGraw-Hill.
- Ossowski, S. (1972) *Estructura de clases y conciencia social*. Barcelona: Península.
- Parkin, F. (1984) *Marxismo y teoría de clases. Una crítica burguesa*. Madrid: Espasa Calpe.
- Pérez-Díaz, Víctor; Álvarez-Miranda, Berta i González-Enríquez, Carmen (2001) *Condicions històriques i supòsits teòrics d'un debat sobre la immigració (pàgs.: 9-35) i L'experiència d'Europa i dels Estats Units (pàgs.: 36-85), a Espanya davant la immigració*. Fundació "la Caixa" (Disponible a internet al servei d'estudis de 'La Caixa').
- Salido, O. (2000), *La movilidad ocupacional de la mujeres en España. Por una sociología de la movilidad femenina*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.
- Tezanos, J.F. (ed.) 1999. *Tendencias en desigualdad y exclusión social*. Madrid: Editorial Sistema.

Wright, E. O. (1994) *Clases*. Madrid: Siglo XXI.